

ПА НОВЫХ ПРАГРАМАХ

Штогод першага верасня ў Савецкай краіне свята. У гэты дзень нашы дзеці, хлопчыкі і дзяўчынкі, у вялікіх гарадах і маленькіх вёсках садзяцца за парты. Яны прыходзяць у школы ўрачыстыя, з прыгожымі букетамі кветак. Для таго, каб дзень гэты быў для іх асабліва радасным, працуе многа людзей. Будаўнікі ўзводзяць новыя школы, паліграфісты друкуюць падручнікі, на фабрыках шыюць новую школьную форму. У сувязі з пачаткам новага навучальнага года наш карэспандэнт звярнуўся да намесніка міністра асветы БССР Мікалая МУРАШКІ з просьбай адказаць на некаторыя пытанні.

Скажыце, калі ласка, колькі ў рэспубліцы дзяцей сядзе ў гэтым навучальным годзе за парты?

У школах Мінска, абласных і раённых цэнтраў, вёсак рэспублікі першага верасня пачне займацца 1 мільён 696 тысяч хлопчыкаў і дзяўчынак.

У ліпені ў Маскве працаваў Усеагульны з'езд настаўнікаў. На яго з'ехаліся педагогі з усіх рэспублік Савецкага Саюза. Ад Беларусі было 163 дэлегаты. Адным з асноўных пытанняў, якое абмяркоўвалася на з'ездзе, было пытанне аб пераходзе да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. У нашай рэспубліцы ўсеагульная сярэдняя адукацыя павінна быць у асноўным ажыццэўлена да 1970 года. Ужо ў гэтым годзе каля 70 працэнтаў васьмікласнікаў навучаецца ў дзевяціх класах.

Колькі да першага верасня адкрыецца ў Беларусі новых школ?

Гэты год для Беларусі асаблівы. Першага студзеня 1969 года Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка і Камуністычная партыя Беларусі адзначаць свой пяцідзясяцігадовы юбілей. У гонар гэтага свята уступаць у строй новыя фабрыкі і заводы, пачнуць працаваць новыя шахты ў Салігорску і новыя нафтавыя шчыліны каля Рэчыцы, тысячы

сем'яў атрымаюць ключы ад новых кватэр. У гарадах і сельскай мясцовасці к першаму верасню адкрыецца каля 200 новых школ, за парты якіх сядзе каля 100 тысяч вучняў. Кожная з гэтых школ — цудоўны падарунак рэбятам. Школы вялікія, светлыя, прасторныя, з акнамі, спартыўнымі і кіназаламі, са сталовымі і вучэбнымі кабінетамі.

У рэспубліцы 11 096 школ, сярэдніх, васьмігадовых, пачатковых. Сярод іх 9 429 беларускіх, дзе выкладанне ўсіх прадметаў вядзецца на беларускай мове, 1 467 школ рускіх, дзе выкладанне асноўных прадметаў вядзецца на рускай мове, але абавязкова, пачынаючы з трэцяга класа, вучаецца беларуская мова і літаратура.

Замежная мова як прадмет выкладаецца ва ўсіх школах Беларусі, пачынаючы з пятага класа. Акрамя беларускіх і рускіх школ, у рэспубліцы працуе 33 спецыялізаваныя школы з выкладаннем асобных прадметаў на англійскай, нямецкай, французскай і іспанскай мовах. У такіх школах на замежную мову адведзена значна больш часу.

Наконт падручнікаў можна сказаць наступнае. Толькі да гэтага навучальнага года выдавецтва «Народная асвета» выпусціла беларускія падручнікі 83 назваў агульным тыражом 5 мільёнаў 919 тысяч экзэмпляраў. Столькі ж выпускаецца да кожнага першага верасня. Друкуюцца яны на Мінскім паліграфічным камбінаце імя Якуба Коласа. Падручнікі на рускай мове завозяцца з РСФСР, але колькасць іх меншая, чым беларускіх.

А што вы можаце расказаць аб настаўніцкіх кадрах?

У рэспубліцы 115 тысяч настаўнікаў. Больш 50 тысяч маюць вышэйшую адукацыю. Кадры для школ рыхтуюць беларускія навучальныя ўстановы — педагагічныя інстытуты, універ-

сітэт. Сёлета прыйдзе ў школы і пачне свой працоўны шлях пяць тысяч маладых настаўнікаў. Тым, хто выхоўвае падрастаючае пакаленне, дзяржава, урад аказваюць асаблівую пашану за іх высакароднюю нялёгкую працу. 319 настаўнікам у гэтым годзе прысвоена званне заслужанага настаўніка, 409 узнагароджаны ганаровымі граматамі і граматамі Вяскоўнага Савета. Тром настаўнікам прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы. Гэта — Рубанаў Сяргей Фёдаравіч — дырэктар школы № 10 горада Слуцка, Казей Арыядна Іванаўна — выкладчыца беларускай мовы 28-й Мінскай школы, Маніна Алена Іванаўна — настаўніца пачатковых класаў Парэцкай школы-інтэрната.

Якія асаблівасці сёлетняга навучальнага года?

Адной з самых значных асаблівасцей гэтага года можна назваць пачатак абучэння нашых дзяцей па новых праграмах. У гэтых праграмах знаходзяцца адлюстраванне дасягненні ў галіне матэматыкі, фізікі, хіміі, хуткі тэхнічны прагрэс прамысловасці. Расшыраюцца праграмы IV—VIII класаў, значна абновіцца матэрыял у старэйшых класах. Уводзяцца элементы вышэйшай матэматыкі, дзецца паняцце аб аперацыях з бясконца малымі велічынямі. На сучасны ўзровень падымаецца выкладанне хіміі, біялогіі, а таксама гісторыі і іншых гуманітарных дысцыплін. Пры складанні праграм улічваецца раньне развіццё дзяцей у сучасным грамадстве, уздзеянне на іх дашкольных устаноў.

Як заўсёды, сёлета нашы настаўнікі сустрэнуць першага верасня і маленькіх, якія прыйдуць да іх у першы клас, і старэйшых, з якімі рассталіся толькі на летнія канікулы. Яны дадуць ім новыя веды, узабагацяць іх, будуць выхоўваць свядомых, карысных грамадству людзей.

У калгасе «Авангард» Гродзенскага раёна пабудавана новая сярэдняя школа на 380 месц. Акрамя класных пакояў, у ёй ёсць спартыўны і актавы залы, сталовая, кабінеты хіміі, фізікі, майстэрні, пакоі для працы гурткаў, радыёвузел. НА ЗДЫМКАХ: 1. Старшыня калгаса «Авангард» Пётр ДЗЕНШЧЫКОУ (злева) уручае ключ ад новага будынка дырэктару школы Фёдару ГУЛЬКО. 2. Агульны выгляд Луцкаўлянскай сярэдняй школы.

Фота А. ПЕРАХОДА.

СУСТРЭЧА БАЯВЫХ СЯБРОЎ

Гэта было ў першыя гады Вялікай Айчыннай вайны. Італьянская частка знаходзілася ў акупіраваным Гомелі. Два шафэры Франчэска Капура і Артур Джэма, скарыстаўшы выпадак, уцяклі з часці і накіраваліся ў лес, што падступае да Добруша.

У лесе Франчэска Капура і Артур Джэма сустрэліся з сувязнымі партызан Ганнай Насковай і Варварай Гуцавай, якія дапамагалі Італьянскім салдатам налагодзіць сувязь з народнымі месціцамі.

У 1943 годзе Франчэска Капура вярнуўся ў Італію, уступіў у Італьянскую каму-

ністычную партыю і арганізаваў атрад супраціўлення, які дзейнічаў у правінцыі Александрыя. У атрадзе былі і рускія ваеннапалонныя. У адным з баёў Франчэска Капура быў схоплены гітлераўцамі. Яго адвалі ў лес і расстралялі. На пшасце, ні адна з шасці куль не параніла партыёта смяротна. Праз дзве з палавінай гадзіны партызанскі камандзір апытомнеў і, акрываўлены, прышоў да сваіх.

Франчэска Капура ўвесь час падтрымліваў сувязь са сваімі сябрамі з Добруша, абяцаў сустрэцца з імі. І вось

праз 25 гадоў гэтая сустрэча адбылася. Нядаўна Франчэска Капура ў суправаджэнні вядомага савецкага пісьменніка, лаўрэата Ленінскай прэміі С. Смірнова пабываў у Добрушы і сустрэўся са старымі знаёмымі.

Франчэска Капура пабываў таксама ў Гомелі і Рэчыцы. Усюды яму быў аказан гасцінны прыём.

— Памяць сэрца прывяла мяне на Гомельшчыну, — сказаў на развітанне італьянскі камуніст-партыёт.

А. КУРЛОВІЧ.

— Эй, рус, стары, ком! Дзед падыйшоў. Афіцэр узяў у падбегінага салдата пілу, тыннуў старому.

— Рус, яблыка... І паказаў на сагнутае ад іладоў дрэва.

— Рус, піліцы! Бачачы, што стары марудзіць, пацягнуўся да кабуры.

— Піліцы! Шнэлі! Андрэю Цімафеевічу, здавалася, што піла ўваходзіць не ў дрэва, а ў яго сэрца. Жоўтае пілавінне падала на траву, па камлю сцякаў яблыневы сок. І не вытрымаў стары, заплакаў. Нагнуўся ніжэй, каб не паказаць свайго гора.

Яблыня ўшала. Эсэсаўцы рассяліся вакол яе, зрываючы яблыкі, а стары садавод усё стаяў, апусціўшы рукі, сутаргава сціскаючы пілу.

Час — вялікі лекар. Ён залечвае людскі боль. Але раны зямлі гоцяць самі людзі. Андрэй Цімафеевіч вырастаў сад яшчэ лепшы.

— Яшчэ ў 1959-1960 годзе мае кавуны экспанаваліся на выстаўцы. — расказвае ён. — 43 кілаграмы кожны важыў. Вывеў я сваю брукчу. Расце да метра. Памідораў маю гатункаў 30—40.

І зараз, нягледзячы на свой узрост, Андрэй Цімафеевіч займаецца селекцыяй раслін. Падтрымлівае цесную сувязь з буйнейшымі навукова-даследчымі інстытутамі.

— Да мяне прыязджае многа народу за чаранкамі, насеннем, саджанцамі. Я прапаную дарогі, вуліцы, вёскі абсаджваць фруктовымі дрэвамі, акацыямі, — гаворыць А. Барысавец.

Шмат добрага зрабілі для роднай зямлі рупныя рукі Андрэя Цімафеевіча Барысавецка. Усёй душой ён любіць свой край, упрыгожвае яго.

Ул. ГУЛЬКО.

Слуцкі раён.

Смалявіцкая птушкафабрыка — адна з буйнейшых у краіне. Праектная магутнасць яе—3 мільёны бройлераў у год. НА ЗДЫМКУ: у птушніку Смалявіцкай фабрыкі. Фота Н. АМЕЛЬЧАНКІ.

За пяць гадоў работы на Мінскім мотавелазаводзе Соф'я Гваздовіч авалодала трыма спецыяльнасцямі — токара, рэзьбанарэзчыцы і шліфвальшчыцы. НА ЗДЫМКУ: С. ГВАЗДОВІЧ за шліфоўкай утулкі.

Фота І. ПАДДУБСКАГА.

АНДРЭЕЎ САД

У садзе тонкі духмяны водар. Буйная, нібы бурштын, раса, сярэбранымі кроплямі мігчыць на лісцях. Дзесяці ў блакітным марыве пецяць слых неўгамонныя птушкі. Ім утараць працавітыя пчолы. Ад гэтага звонкага і руплівага ранку хораша на душы.

Маленкі, хударлявы, з непакрытай галавой дзядок ходзіць па садзе. Гэта Андрэй Барысавец. Прыжмуркушы вочы, ён углядаецца кудысьці ўдалеч.

За свае амаль 90 гадоў ён так звякся і парадніўся з садом, што лічыць яго разумнай істотай. Нават крок у яго выпрацаваўся асобы, ён ходзіць так, быццам баіцца папкодзіць кветкі, траву.

— Вось гэта грэцкі арэх, а там чырвоны мускат, дзюшэс № 3.

Я паспяваю толькі запамінаць назвы. Андрэй Цімафеевіч таропка расказвае пра асаблівасці кожнага гатунку, як той прыстасоўваецца да мясцовых умоў, хто і адкуль прыслаў яго. У садзе 26 гатукаў вінаграду, 77 гатункаў яблык і груш, многа ягад і гародніны.

— Усяго хапіла на вяку, як кажучы, і па галаве і па баку, — жартуе стары, калі расказвае аб сабе.

... Мічурын, прафесар Будагоўскі, селекцыянер Чарнека... Каго толькі не ведаў і не ведае Андрэй Цімафеевіч! Але гэта сталася пазней...

Раней іка была звычайная сялянская работа ў панскім садзе. Вялікі дрэвы, абразавы галлё, капаў зямлю. Халоднымі ранкамі распяваў сырое лісце. А калі ўзыходзіла сонца і сваім цяплом развадзіла суквецці пялёсткаў, бег

Андрэй да кветнікаў. Па загаду паненак наразаў для іх букеты руж, гладыёлусаў.

— Мне было 26 гадоў, — успамінае Андрэй Цімафеевіч, — калі я сабраўся паступіць на казённы кошт у лясны інстытут. Падаў дакументы, але лясны дэпартамент абмежаваў узрост паступаючых да 21 года.

У першыя гады пасля рэвалюцыі было не да вучобы, ды і Андрэй Цімафеевіч ужо размяваў мацвёрты дзесятак. Але ўсё ж імкненне да работы з раслінамі не пакідала яго. Для доследаў яму выдзелілі 6 гектараў добрай зямлі. Тут ён вырошчваў і каранеплоды, і жыта, і пшаніцу. А калі ўтвараліся калгасы, аднавяскоўцы выбралі Барысавецка старшынёй арцэлі.

— Мы асушалі балоты, капалі магістральныя каналы, рабілі адводзі, — расказвае Андрэй Цімафеевіч. — Справа гэта на той час была новая, але нас падтрымалі ў раёне. Для пасадкі на асушаных землях далі нам насенне розных траў, жыта, пшаніцы, пасадзілі мы тры доследныя гектары жыта і 36 сотак пшаніцы, пасяялі травы. Тады ж пасадзілі лес — сасну на 21 гектары.

Вайна перапыніла работу. Увосень сорок першага года ў вёску прыйшлі немцы.

— Быццам сабакі шалёныя, — эдзіўляўся дзед Андрэй, бачачы, як здаравенны фашыст ваюе на агародзе з курцыяй.

Наёўшыся, гітлераўцы пайшлі ў сад. Паглядзелі на ўсыпаныя яблыкамі дрэвы, аб нечым пагаварылі паміж сабой, і адзін з іх кудысьці пабег.

Афіцэр паклікаў старога:

ров. Ленінскія слова о великой общечеловеческой сущности Октябрьской революции нашли отклик у многих тысяч американцев, они раскрыли глаза прогрессивной Америке.

В те далекие годы, обращаясь к американским рабочим, В. И. Ленин писал: «Рабочие всего мира, в какой бы стране они не жили, приветствуют нас, сочувствуют нам, рукоплещут нам за то, что мы порвали железные кольца империалистических связей, империалистических грязных договоров, империалистических цепей, за то, что мы вырвались на свободу, пойдя на самые тяжелые жертвы ради этого, за то, что мы, как социалистическая республика, хотя бы и истерзанная, ограбленная империалистами, остались вне империалистической войны и перед всем миром подняли знамя мира, знамя социализма».

Ленинские слова, адресованные американским рабочим, не остались гласом вопиющего в пустыне. Прогрессивная Америка, узнав правду о Советской России, становилась на ее защиту. Именно в это время в Соединенных Штатах началось широкое рабочее движение в защиту Советской республики, на знаменах которого было начертано: «Руки прочь от Советской России». Это движение поддерживали различные слои населения. Так, в те бурные дни митинг граждан города Сизтла принял резолюцию, требовавшую прекращения интервенции против Советской России. Текст этой резолюции был на-

правлен президенту и конгрессу, а также В. И. Ленину. Такое же требование выдвинул первый Международный съезд женщин-рабочниц, собравшийся в Вашингтоне в 1919 году. 76 тысяч жителей штата Иллинойс потребовали в своей петиции к конгрессу скорейшего отзыва всех американских солдат из России. Сенаторы Бора, Джонсон, Лафолет, конгрессмен Мэсон настаивали от имени своих избирателей на прекращении вооруженной и экономической борьбы против Советской республики.

В своем письме В. И. Ленин уже тогда заклеймил американский империализм, несший народам поработенные и цепи наемного капиталистического рабства. Когда-то американский народ дал миру образец революционной войны против феодального рабства, писал В. И. Ленин. Ныне он сам оказался в новейшем, капиталистическом, наемном рабстве у кучки миллиардеров, оказался играющим роль наемного палача, который «в угоду богачейшей сволочи в 1898 году душил Филиппины под предлогом «освобождения» их, а в 1918 году душил Российскую социалистическую республику под предлогом «защиты» ее от немцев».

И ныне американский империализм предстает перед миром в роли мирового жандарма, душителя свободы народов. Вспомним здесь хотя бы кровь и слезы вьетнамского народа, против которого американские правя-

щие круги бросили полумиллионную армию карателей. Вооруженная новейшими авианосцами, напалмом, отравляющими веществами и шариковыми бомбами, она принесла на вьетнамскую землю горе и разорение. Но и с помощью этих средств массового уничтожения вот уже в течение нескольких лет американские поработители не могут поставить на колени свободолюбивый вьетнамский народ.

Американские миллиардеры сосредоточили в своих руках несметные богатства. И на каждом долларе этих огромных состояний, по словам В. И. Ленина, ком грязи от «доходных» военных поставок, обогащавших богачей и разорявших бедняков, на каждом долларе следы крови миллионов убитых и искалеченных.

В. И. Ленин ясно отдавал себе отчет в том, что американская общественная система противоречива в самой своей основе. Несмотря на то, что Америка имеет славные демократические традиции, является обладательницей огромнейших богатств и достигла высокого уровня промышленного развития, она в то же время превратилась в бастион реакции, стала страной самых уродливых контрастов. «Америка заняла первое место среди свободных и образованных стран по высоте развития производительных сил человеческого объединенного труда, по применению машин и всех чудес новейшей техники. Америка стала вместе с тем одной из первых

стран по глубине пропасти между горсткой обнаглевших, захлебывающихся в грязи и в роскоши миллиардеров, с одной стороны, и миллионами трудящихся, вечно живущих на границе нищеты, с другой».

Яркой иллюстрацией к этим словам в наши дни может явиться недавнее признание американского журнала «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт». По приведенным в журнале официальным данным, 45 миллионов американцев — это бедняки, а 30 миллионов из них относятся к категории нищих. В то же время один процент населения владеет почти половиной национального богатства Соединенных Штатов.

С вершинами истекшего пятидесятилетия нам особенно понятно величие проникновенного ленинского взгляда в грядущее. Разговор В. И. Ленина с рабочей Америкой неопровержимо подтверждает правоту его слов, высказанных в его знаменитом письме:

— Новый мир, мир социализма, — вот что встает перед нами в своем очертании...

И как бы сегодня ни бесновались, как бы ни стремились империалисты и их слуги остановить шестые народы к этому новому миру, миру социализма, это им не удастся. Точно так же, как не удалось им задушить голодом, расстрелять из пушек молодую Советскую республику.

Д. ЗАХАРОВ.

ДЗЯЎЧЫНА З ХАРАКТАРАМ

Калі Ганна раніцою уваходзіць у свой кабінет, з вазы ёй усміхаюцца кветкі. Часцей за ўсё палывыя. Гэта клапатлівая прыбіральшчыца цётка Валя даведлася аб слабасці свайго дырэктара, і вось кожную раніцу — сюрпрыз. Здагадацца аб «слабасці» Ганны да кветак няцяжка — яна з поля ніколі не вяртаецца без букета. І наогул усе ў саўгасе ведаюць, што на прысудзібным участку дырэктара саўгаса растуць толькі кветкі: гваздзікі, хрызантэмы, гладыёлусы... Адны адціваюць, другія заціваюць і так усё лета радуець вока — белыя, сінія, чырвоныя.

Але ўсё ж галоўная радасць Ганны Гарнак — яе работа, цяжкая, неспакойная.

...Калі пасля заканчэння з выдатнымі адзнакамі школы-сямігодкі яна падала заяву ў сельскагаспадарчы тэхнікум, у школе гэта было маленькай сенсацыяй. Усе ведалі, што Ганна збіралася стаць педагогам. Пытанне: «Чаму менавіта сельскагаспадарчы?» не задаваў ёй толькі адзін чалавек — выкладчык літаратуры Пётр Жарнасек.

— Яшчэ будзе старшыней калгаса або дырэктарам саўгаса, а я да яе ў гаспадарку сакратаром партыйнай арганізацыі папрашуся, — сказаў ён тады не то жартам, не то сур'ёзна.

Паслала дакументы ў сельскагаспадарчы тэхнікум, а ўявіць сябе аграномам не магла — ёй, 14-гадовай сялянскай дзяўчыцы, аграном здаваўся вучоным, які стаіць недзе высока-высока, за межамі не сціплых магчымасцей.

І вось скончаны тэхнікум. У руках дыплом выдатніка, які дае права выбару — ісці працаваць або вучыцца ў інстытуце. Дзесяці наперадзе хвалююча і прывабна ўжо святлілі агні Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі, ваблілі шумныя студэнцкія аўдыторыі. Але жаданне неадкладна пачаць працаваць, адчуць сябе самастойнай перамагло — пайшла працаваць аграномам.

У 18 гадоў Ганне трэба было ведаць і ўмець столькі ж, колькі ведае і ўмее 30- і 40-гадовы аграном, а самае галоўнае — умець весці за сабой людзей, умець падыйсці да кожнага чалавека. Таму да галоўнага агранома бегала і званіла кожны дзень. Праз год яна папрааслася брыгадзірам трактарна-палыводнай брыгады: хацелася быць яшчэ бліжэй да зямлі, да канкрэтнай справы, да людзей. Ганна быццам бы загадзя ведала, што ёй вельмі хутка спатрэбіцца ўсё гэта на іншай, больш адказнай рабоце.

Адчувала, што не заўсёды хапае ведаў, і пытанне аб паступленні ў сельскагаспадарчую акадэмію вырашылася само сабой: паступіла на завочнае аддзяленне.

У раёне і вобласці кіраўнікі, відаць, уважліва сачылі за кволай, але напорыстай дзяўчынай. І вось яе рэкамендуець старшыней у калгас.

...У зале пяцьсот маладых і старых калгаснікаў, якія ведаюць цану сялянскай працы, салёнаму поту, а перад імі 25-гадовая дзяўчына. Яны, вядома, чулі, што яна добры аграном, любіць зямлю, вырасла ў вёсцы. Але ж

вельмі маладая для старшыні.

— Ды што, у нас мужыкоў няма? Дзяўчо выбіраць будзем!.. — шумелі старыя калгаснікі, што сядзелі ў першых радах.

— Рашайце самі... Мы толькі раім і рэкамендуем, але ўпаўнены — не пашкадуеце, — толькі і сказаў сакратар райкома партыі, які прадстаўляў яе.

Ганна бачыла, як у нейкае імгненне ў паветра ўзняўся лес рук — гэта азначала, што яна з гэтага часу старшыня калгаса. Потым зразумела, чаму яе выбралі: людзі па вопыту ведалі, што маладое і не стаўшае жорсткім ад жыццёвых нягод сэрца больш спагадлівае, а сам чалавек у маладосці больш бескарэслівы, справядлівы. Праўда, мабыць, гэта ёй толькі здавалася...

Так здарылася, што ў калгас прыйшлі маладыя і аграномы, і заатэхнікі, і механізатары. Многа клопатаў з імі было: вучы іх таму, чаго яшчэ і сама не ведала. Затое стараліся ўсё! І ўсё ж яна сярод іх заставалася самай маладой.

Гавораць, куранят восенню лічаць. Праз год пачалі іх лічыць і ў калгасе імя Калініна. Рахункавод кідаў костачкі лічыльнікаў, скідаў і кідаў зноў: думаў, што памылка ў лічбах атрымлівалася. Але памылкі не было — даходы гаспадаркі ўзрасталі амаль у два разы, значыць, за год яны сталі багачей удвая...

— Думаю, што ўжо цяпер мы можам перайсці на грашовую аплату працы, — сказала тады на пасяджэнні праўлення Ганна.

І перайшлі. І сакрэту асаблівага ў поспеху гэтым не было. Галоўная культура ў калгасе — лён. Лён працу любіць, але і адплочвае за яе шчодро: павышаецца яго якасць, расце і цана. Але не толькі лён павялічваў даходы. Амаль на 5 цэнтнераў з гектара пачалі больш збіраць збожжавых. Палешылі догляд кароў — кожная дала на 700 літраў малака больш...

Калі паўстала праблема аб'яднання дзвюх гаспадарак: калгаса імя Калініна і саўгаса «Вабнічы» — тэрытарыяльна так было больш разумна весці гаспадарку — калінінцаў спыталі, ці згодны яны аб'яднацца з саўгасам. — Згодны, калі наш старшыня будзе дырэктарам, — сказалі пасля нядоўгіх дэбатаў калгаснікі.

Працуе ў іх гаспадарцы Рыгор Фамін, стары камуніст. Для Ганны ён нахшталт яе другога сумлення. Прыдзірлівы, непрымырны. І ніводнага агульнага сходу не праходзіць, каб ён не выступіў з крытыкай: то калёсы зламаліся, то хамутоў мала, то ў кабінце дырэктара падлога дрэнная. Здавалася б, ужо можна было прызвычацца да яго пастаяннай фразы «ва ўсім вінаваты дырэктар», а яна не можа. Мае ж раёнае стары — супраць фактаў не пойдзеш, а ў яго заўсёды факты.

Іншы раз Ганна перад сходам падумае: «Ну, сёння Фаміну сказаць будзе няма чаго — усё сама праверыла, усё ідзе нармальна». Ды не, Фамін усё роўна знойдзе за што пакрытыкаваць і брыгадзіраў і яе.

І якая ж была яе радасць, калі на ўрачыстым сходзе ў гонар 50-годдзя Кастрычніка Рыгор Фамін сказаў:

— Вось вы памятаеце, людзі, як мы жылі яшчэ тры гады назад: жылі разам, а ў кожнага ўсё ж сваё было галоўным. А цяпер? Паглядзіце, хто нам кіруе і як усё добра атрымліваецца. Гэта я пра вас, Ганна Аляксандраўна, кажу.

І пайшоў з трыбуны.

У саўгасе жыве многа састарэлых людзей: у адных дзяцей забрала вайна, дзеці іншых пераехалі ў горад. Дапамагчы трэба кожнаму: аднаму прывезці дровы на зіму, другому ўзараць агарод вясной, трэцяму дапамагчы з'ездзіць у горад. Затое ў гарачую пару — праполка, сенакос, уборка — старыя і малыя ідуць у поле без просьбаў і ўгавораў.

Але надзея і будучыня гаспадаркі — маладыя. У саўгасе іх многа. У апошнія гады ўсё часцей выпускнікі-дзесяцікласнікі прыходзяць да дырэктара: «Дайце работу». Завочна паступаюць вучыцца ў вуні і тэхнікумы. Многія ідуць у сельскагаспадарчыя, каб атрымаўшы спецыяльнасць, застацца ў саўгасе. Быў такі выпадак: дзяўчынка, якая марыла, як і Ганна калісьці, стаць педагогам, не прайшла ў педагогічны інстытут па конкурсу. Уладкавалі яе працаваць у саўгасе паштальёнам. Неяк вясной Ганна падвезла на машыне Тамару з важкай сумкай паштальёна, разгаварыліся: як жыве, як рыхтуецца ў інстытут.

— А я ў педагогічны раздумала.

— Гэта чаму ж?

— Як вам растлумачыць — сама не ведаю... Буду паступаць у сельскагаспадарчую акадэмію завочна.

— Напэўна, на эканамічны факультэт?

— Не. Ужо вырашыла — на агранамічны, — і, ледзь апусціўшы галаву, дадала, — як вы...

І паступіла. Цяпер яна рассталася з сумкай паштальёна, працуе ўчотчыкам. А Ганна ўсё думае: «як вы»... Між іншым, ёсць нешта ў Тамары Слячэнкі такое, што прымушае спадзявацца — будзе з яе добры аграном, брыгадзір, а мабыць... і дырэктар.

...Нядаўна Ганна сустрэла свайго настаўніка літаратуры Пятра Жарнасека.

— Што ж, Пётр Цімафеевіч, першая частка вашых прадказанняў збылася — я дырэктар. Засталося толькі вам прыйсці да нас у гаспадарку, як хацелі, сакратаром партыйнай арганізацыі.

Жарнасек усміхнуўся:

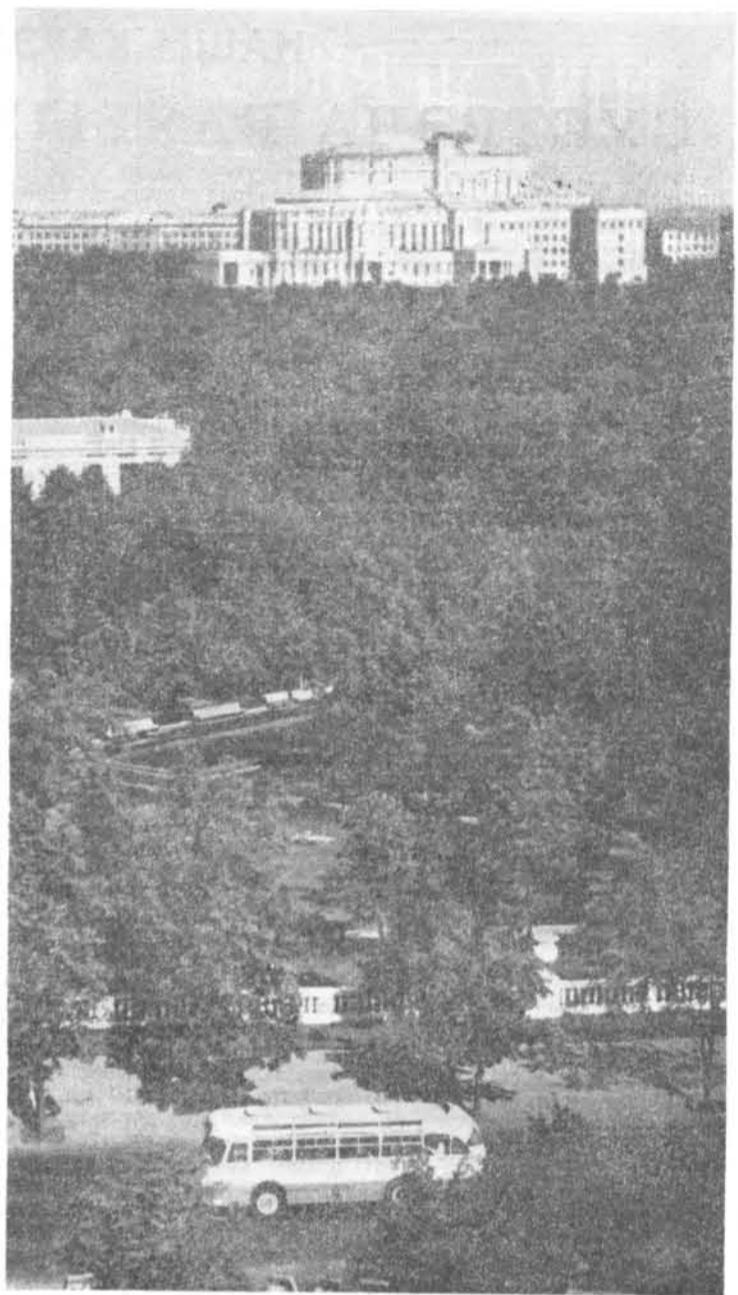
— Галоўнае — першая частка. А ўжо другая неістотная. Я вельмі рады за цябе. А сама ты задаволеная?

Ці задаволеная яна? Так, так і яшчэ раз так. Цяжка, але затое і цікава. Добра, калі цяжка, калі ты ўвесь час заняты справай і патрэбен іншым.

У складзе савецкай дэлегацыі Ганна Гарнак была ў Сафіі на IX Сусветным фестывалі моладзі. Ёй, што нарадзілася ў ваенным 1941 годзе на беларускай зямлі, было пра што сказаць сваім ровеснікам з іншых краін. На магілах загінуўшых герояў яе Беларусі ніколі не вянуць кветкі. Але няхай не будзе новых магіл.

Жывыя хочуць міру. За гэта змагаліся загінуўшыя.

Н. КУЗНЯЦОВА,
(АДН).

Нездарма называюць Мінск горадам-садам. На здымку: парк імя 30-годдзя БССР.

Фота А. КАЛЯДЫ.

ПРЫГАЖЭЕ ЖЫЦЦЁ

Толькі праз 43 гады ступіў я зноў на родную зямлю. Мэта маёй паездкі — пабачыцца з роднымі, пазнаёміцца з жыццём савецкага народа ж у горадзе, так і ў вёсцы.

Як турыст я праехаў 7 гарадоў і ўбачыў велзарны прагрэс. Нідзе не відаць тых ран, што нанёс краіне фальшзм.

Родную вёску я не мог пазнаць. Яна была спалена фаішчыстамі, але цяпер адбудавана і стала намнога прыгажэйнай, чым была раней. Дахі пакрыты не саломай, а чарапіцай і шыферам. Вуліцы шырокія, праз іх відаць нават у дождж, а калісьці, памятаю, на вуліцы можна было патануць.

Жыццё маіх аднавяскоўцаў намнога палепшылася. Пешшу ніхто не ходзіць. Калгаснікі з вёсак да гарадоў ездзяць аўтобусамі. Веласіпеды ў вёсцы амаль у кожным доме. Асвятленне ўсюды электрычнае, хлеба ніхто сам не лячэ, апрацоўкай ільну дома не займаюцца, адзенне

носяць фабрычнае. Моладзь апрацаецца не горш, чым у Канадзе, усё па новай модзе. А самае галоўнае — бясплатнае навучанне ў школах, універсітэтах, бясплатнае лячэнне. І ўсё гэта дасягнута дзякуючы Савецкай уладзе і Камуністычнай партыі.

Калгас «Радзіма», які нам з жонкай паказаў сам старшыня Антон Яхімовіч, багаты, мае шмат тэхнікі, якая аблягчае і замяняе працу калгаснікаў. Добры ўраджай збіраюць з асушаных земляў. Ішпаніца там расце ў рост чалавека. А мне гаварылі, што ў Зелава прыехала брыгада меліяратараў і яна будзе асушаць новыя землі. Усе выдаткі па меліярацыі бяра на сябе дзяржава. А што датычыць пустой зямлі, дык такой я нідзе не бачыў.

Ёсць яшчэ недахопы, але яны знікнуць, быў бы толькі мір на зямлі і не было б вайны.

Пётр ДАЎГУН.

Драгічынскі раён.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Атрымайце вашы неацэнныя падарункі — кнігі. З радасцю чытаю па-беларуску і па-руску, перадаю кнігі іншым, а тым, хто не разумее нашай мовы, раскажваю змест.

Жыццё наша з кожным годам пагаршаецца, здароўя няма, а працаваць трэба, бо пенсіі не хапае. Мяркуюце самі: пенсія на месяц 120 крузейра, кватэра — 35 крузейра, харчы на дзень — самае малое 3 крузейра, а яшчэ ёсць іншыя выдаткі, напрыклад, вопратка, лякарствы.

Часам у наш порт заходзяць савецкія караблі. Для нас сустрэчы з рускімі маракмі — найвялікшае свята, і яны прывозяць нас на сваіх суднах, як родных братоў. Мы, што жывём на чужыне, жадаем нашай драгогай Бацькаўшчыне новага вялікага росквіту.

М. ПАЎЛЮКОВІЧ.

Бразілія.

Днямі бачыў у тутэйшай газеце вельмі характэрны здымак: на зямлі ляжаць два зья-

ЗАПОМНІМ КОЖНЫ ДЗЕНЬ

Па запрашэнню Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом у нашай рэспубліцы знаходзілася дэлегацыя Федэрацыі рускіх канадцаў. Узначальваў яе сакратар аддзялення Федэрацыі ў Калгары наш зямляк Фёдар Жабрун. У саставе групы — сакратар галоўнага праўлення Федэрацыі рускіх канадцаў Філіп Дзенежка, члены галоўнага праўлення Федэрацыі Антон Кульчын, Кірыла Самасціюк, член ФРК Кацярына Званарова.

Знаёмства з Беларуссю пачалося з Гомеля, куды госці прыбылі 8 жніўня (да гэтага некалькі дзён нашы суайчыннікі гасцілі ў Кіеве). Быў цудоўны ранак. Стаяла цёплае надвор'е. Горад яшчэ спаў. Толькі па вакзале людзі спяшаліся да паяздоў ды неслі сваю вахту таксісты. Тут жа, на пероне, пасля першага знаёмства з сустрэкаючымі, Антон Кульчын сказаў: «Трэба запомніць гэты дзень... Першы дзень у Беларусі пасля дзесяткаў год разлукі».

Ён быў першым днём сустрэчы з Радзімай і для Фёдара Жабруна і для Кірылы Самасціюка. Яны, таксама як і Антон Кульчын, пакінулі Беларусь у цяжкія часы панавання пілсудчыкаў і вострых цяпер змаглі ўбачыць яе неба, паглядзець на першы беларускі горад.

Потым такіх дзён было многа. І кожны з іх запамінаўся цеплынёй сяброўскіх сустрэч, шчырасцю гутарак, захапленнем ад усяго ўбачанага. Госці доўга не маглі вымавіць слова пасля таго, як убачылі фільм «Вызваленне Беларусі». Пакуты і герызм савецкага народа глыбока кранулі сэрца кожнага. Нашы суайчыннікі ўбачылі сваю зямлю знявечанай, параненай. Ці лёгка гэта перанесці чалавеку, які на працягу ўсіх год эміграцыі ў думах, у пачуццях не расставіўся з Радзімай?!

Тым большае захапленне выклікалі сустрэчы з Гомелем і яго жыхарамі. У фільме госці бачылі руіны горада і першых яго пасляваенных жыхароў, бачылі бежанцаў, якія вярталіся з клункамі ў руках да роднага парога і на месцы яго знаходзілі абгарэлыя коміны. Сённяшні Гомель — гэта раздолле паркаў і праспектаў, прыгажосць новых вуліц, працоўная слава «Гомсельмаша» і школа-завода імя Ламаносава, гэта горад студэнтаў, будаўнікоў, вучоных.

Філіп Дзенежка, які другі раз прыязджае ў горад на Сожы, — і той не пазнаў Гомель. Тры гады назад мікрааён Фестывальны толькі

пачынаў расці з падмуркаў, а сёння гэта горад у горадзе. Ён налічвае дзесяткі тысяч населеніцтва. Памнажаецца індустрыяльная слава Гомеля. За апошнія гады вырастлі карпусы суперфасфатнага завода, будуюцца Цэнтраліт — буйнейшы ліцейны завод.

У першы дзень знаходжаня дэлегацыі ў Гомелі суайчыннікаў з Канады прыняў мэр горада Канстанцін Міхальчанка. Старшыня гарадскога Савета расказаў аб рабоце выканкома, аб развіцці прамысловасці, культуры, асветы, аб росце добрабыту населеніцтва. Завязваецца душэўная гутарка паміж дэпутатамі гарсавета і нашымі суайчыннікамі. Як даўня знаёмства, расказваюць яны адзін аднаму пра жыццё ў Канадзе ў Беларусі, пра тое, што хвалюе кожнага. На ўсе пытанні госці атрымалі змястоўныя адказы.

Цікавай была сустрэча нашых землякоў з рабочымі і інжынерна-тэхнічнымі работнікамі Гомельскага завода пускавых рухавікоў. Гэта маладое прадпрыемства, і праце на ім у асноўным моладзь. Але ёсць і ветэраны, такія, як Ганна Мірутэнка. Госці, праходзячы па інструментальным цэху, адразу звярнулі ўвагу на гэту жанчыну, абступілі яе. Ганна Якаўлеўна ўжо даўно на пенсіі, але не можа расстацца з заводам.

— Дзеці мае ўжо дарослыя, знайшлі сваё месца ў жыцці, — адказвала на пытанні землякоў работніца, — муж працуе тут жа на заводзе. Сумна адной сядзець дома, вась і рашыла папрацаваць яшчэ некалькі гадкоў.

Ганна Якаўлеўна працуе шліфавальшчыцай, адміністрацыя прадпрыемства цэніць яе як работніка высокай кваліфікацыі.

— А ў нас у Канадзе, — заўважае тхосці з гасцей, — у такім узросце шанцаў знайсці работу — амаль ніякіх. Навошта трымаць старых рабочых, калі маладыя на работу просяцца?

У заводскім камітэце прафсаюзаў зайшла гутарка пра ўмовы працы рабочых, пра іх быт і адпачынак.

— У нас ёсць свой дом адпачынку, — расказаў гасцям. — Ён размешчаны ў 40 кіламетрах ад горада, у маляўнічых мясцінах.

— Не блага было б паглядзець на ваш дом адпачынку, — выказаў пажаданне адзін з членаў дэлегацыі.

— Калі ласка, — адказаў ветлівы гаспадары, — пасля агляду завода сядзем у машыны і едзем за горад.

Праз гадзіну госці ўжо хадзілі па сасновым бары, дзе размешчаны піянерскі лагер завода і дом адпачынку, аглядалі пакоі, зайшлі ў стало-

вую. За лета тут адпачыла 780 рабочых завода і больш 500 іх дзяцей.

— Нашы рабочыя адпачываюць у розных кутках Савецкага Саюза, — сказаў старшыня заводаскага камітэта прафсаюзаў. — Вось учора на пасяджэнні камітэта мы размяркоўвалі пуцёўкі: востем чалавек паехалі ў Еўпаторыю, а сем адправіліся ў падарожжа на цеплаходзе па Волзе. Кошт пуцёўкі — 130 рублёў, але рабочыя плоціць толькі дзесяць працэнтаў, астатняе бярэ на сябе прафсаюз.

Напэўна, запомніцца на доўгія гады нашым суайчыннікам некалькі гадзін, праведзеных у калгасе імя Урыцкага. На тварах гасцей адбілася ўсхваляванасць, на вачах заблішчалі слёзы, калі дзеці калгаснікаў паднеслі ім букеты палых кветак.

Старшыня калгаса Аркадзь Паташкін расказаў гасцям з Канады аб гаспадарцы, аб жыцці калгаснікаў.

— Як жывуць нашы людзі, лепш пабачыць сваімі вачыма, — сказаў Аркадзь Аляксандравіч і павёў гасцей аглядаць новы пасёлак, які ў хуткім часе стане сапраўдным гарадком. На вуліцы Камуністычнай за апошні год вырастлі 28 жылых дамоў. У кожным — чатыры вялікія пакоі, ванная, паровое ацяпленне, а калі хто хоча, — і тэлефон. У бліжэйшы час усе калгаснікі будуць жыць у такіх дамах.

— Колькі ж каштуе такі дом? — цікавіцца землякі.

— Каля дзесяці рублёў у месяц, — чуюць у адказ.

— Я з задавальненнем пакінуў бы свой дом і перасяліўся ў такі, — сказаў Кірыла Самасціюк. — Добрыя, выгледныя дамы, а галоўнае — кватэрная плата нізкая.

Усе разам, і госці, і гаспадары, зайшлі ў дом да Івана Карповіча. Ён усяго паўгода як працуе ў калгасе, па прафесіі аўтакранаўшчык, атрымлівае 120 рублёў у месяц. Сям'я — жонка Надзя, трое дзяцей — дачкі Рая і Валя і сын Валодзя, яму толькі споўнілася паўгода.

Як добраму працаўніку і выдатнаму спецыялісту праўленне калгаса выдзеліла Івану Карповічу гэты дом разам з неабходнай мэбляй.

— Я плачу за дом і выплачваю крэдыт за мэблю. Усё гэта ў месяц складае 19 рублёў.

А потым гаспадар і гаспадыня запрасілі гасцей з-за акіяна за стол...

Адзінаццаць дзён, якія правялі ў Беларусі суайчыннікі з Канады, — гэта былі адзінаццаць дзён адкрыццяў, знаёмства з савецкім ладам жыцця. Цікава было паглядзець, як жывуць дзеці калгаснікаў, як адпачываюць дзеці гомельскіх рабочых у піянерскіх лагерах, размешчаных у Клёнках, маляўнічай

мясцовасці над Сожам, як праводзяць свой водпуск рабочыя Мінска.

У Мінску дэлегацыя наведала буйнейшае прадпрыемства краіны — трактарны завод, пабывала ў рэспубліканскіх здраўніцах — санаторыях «Ждановічы», «Крыніцы», наведала Дом-музей І з'езду РСДРП і музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, тэатры і кінатэатры беларускай сталіцы.

У Беларускам таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася гутарка членаў дэлегацыі з работнікамі Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом, супрацоўнікамі рэдакцыі газеты «Голас Радзімы», актывам Таварыства дружбы.

Трое нашых землякоў — Фёдар Жабрун, Антон Кульчын і Кірыла Самасціюк — пабывалі ў сваіх родных вёсках на Брэстчыне (Філіп Дзенежка, Кацярына Званарова яшчэ госцяць у сваякоў на Украіне). Цяжка перадаць словамі пачуцці, якія напаялі сэрцы нашых суайчыннікаў.

— Я выехаў з былой Заходняй Беларусі ў Канаду сорак гадоў назад. Тады сімвалам нашай вёскі была лучына. Сёння я не пазнаў родную вёску. Аб лучыне ніхто не помніць. Усюды — і ў дамах сялян і ў гаспадарцы — электрычнасць, — так сказаў Фёдар Жабрун. Ён выказаў думкі ўсіх.

Некалькі дзён правялі нашы суайчыннікі ў Маскве,

дзе былі прыняты ў Савецкім камітэце па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом.

— Паездка па Савецкай краіне, наведанне родных мясцін, сустрэчы з савецкімі людзьмі, — усё гэта надоўга запомніцца кожнаму з нас, — сказаў кіраўнік дэлегацыі ФРК Фёдар Жабрун. — Мы запомнім кожны дзень, які правялі на Радзіме.

В. МАЦКЕВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ (знізу ўверх): дэлегацыя ФРК знаёміцца з Гомелем; на заводзе пускавых рухавікоў госці гутарыць з Г. Мірутэнка; у санаторыі «Крыніцы» пад Мінскам.

заныя в'етнамскія юнакі, а побач пяцёра амерыканскіх аўтаматчыкаў. Гэтых пяцёрых захапіў аб'ект, а колькі па-за кадрам узброеных да зубой ваяк? Як тут не ўспомніць вядомую прымаўку — «усямёх аднаго не баяцца». Калісьці Макнамара сказаў Джонсану, што, каб перамагчы ў В'етнаме, трэба мець салдат 10:1, г. зн. на кожнага в'етнамца — дзесяць амерыканцаў. Такім чынам, на гэтых двух в'етнамскіх хлопцаў трэба не менш 20 узброеных да зубой салдат, а іх на здымку толькі пяць. Зразумела, чаму на іх тварах выразна бачны спалох.

Ці ведаюць людзі, як народ ЗША ставіцца да вайны ў В'етнаме? Як падае афіцыйная прэса, толькі ў Канаду са Злучаных Штатаў уцякло 3856 юнакоў, што павінны былі ісці ў войска. Увесь час па ўсёй краіне наладжваюцца мітынгі пратэсту. У будучым месяцы такі мітынг адбудзецца ў Чыкага, мяркуюць, што на яго збярыцца не менш 200 000 чалавек. Я таксама туды паеду.

Усіх хвалюе пытанне: хто пакрые тыя 32

мільярды, што выдаткаваны на вайну ў В'етнаме? Джонсан? Не! Мы, простыя смертныя, якія плоцім падаткі.

Я. САРОКА.

ЗША.

Нарадзіўся я на Сморгончыне, у вёсцы Жодзішкі. У гады вайны давялося спазнаць фашысцкую няволю. Разам з сям'ёй акупанты вывезлі мяне ў Германію. А адтуль, пасля разгрому Германіі, з англійскай зоны акупацыі быў вывезен у Аўстралію. І вась з 1943 года я не быў на Радзіме. Многае прыходзілася чуць аб родных мясцінах. Нас пераконвалі, што ў Савецкім Саюзе людзі галадаюць, што там галечка і бяспраўе, што ў Расіі асіміляваліся нацы, што Савецкі ўрад знішчыў царкву.

Мы ведалі, што Вялікая Айчынная вайна доўга каштавала нашай Радзіме. Таму часта схільны былі верыць, што да гэтага часу яшчэ не залечаны раны вайны.

Але вась мне выпала шчасце прыехаць на Радзіму і ўбачыць савецкую рэчаіснасць сваімі

вачыма. Я ўбачыў, што людзі тут жывуць у поўным дастатку, што за пасляваенныя гады непамерна вырасла культура сяла і горада. А галоўнае, што мяне ўраза, гэта калектывізм савецкіх людзей, сяброўскія адносіны адзін да аднаго.

У Аўстраліі часам сусед не ведае імя суседа, хоць жыве побач дзесяткі гадоў. Да гэтага часу жывуць па прынцыпу «мой дом — мая крэпасць».

Хоць я добры цяслар, у Аўстраліі мне ўладкавацца па спецыяльнасці не ўдалося. Так і працаваў увесь час на кухні ў сталойцы для эмігрантаў. Пайшоў на прыём да ўрача — заплаціў 19 долараў і яшчэ за медыкаменты 27 долараў. Гэта паўмесячны заробак. А тут, у вас, медыцынская дапамога бясплатная.

Пра тое, што бачыў на Радзіме, я раскажу рускім эмігрантам у Аўстраліі.

І. ЯНЦЭВІЧ.

Аўстралія.

ПІШУЦЬ
ЗЕМЛЯКІ

КОНТРЕВОЛЮЦИЯ

ПОД МАСКОЙ «ВОЗРОЖДЕНИЯ»

О СУЩЕСТВЛЕНИЕ высшего интернационального долга братскими социалистическими государствами в защиту социализма в Чехословакии вызвало бешеную антикоммунистическую кампанию в капиталистических странах. Возглавляют эту разнузданную пропагандистскую вакханалию, как и следовало ожидать, империалистические круги США. Почему же душиатели негритянского населения в США, убийцы мирных жителей Вьетнама, те, кто силой подавляет малейшие признаки свободы и независимости в латиноамериканских республиках, стали вдруг яростными «защитниками» социализма в Чехословакии? Невероятно, но факт: именно тех, кто в Чехословакии истошно кричит о том, что они стремятся «возродить» социализм, берут под защиту американские и прочие империалисты. Империалисты в роли «защитников» социализма! Разве это не зрелище для богов? Разве это не должно насторожить всех тех, кто, заблуждаясь или не разобравшись в существе дела, дает повод использовать свой голос в антикоммунистическом хоре.

Невольно вспоминается 1938 год. Тогда существовала буржуазная Чехословакия во главе с Бенешем, которого ныне поднимают на щит люди, на словах пекущиеся о возрождении социализма, а на деле тянущие страну назад, к временам, когда в Чехословакии господствовал капиталистический строй и империалисты рассматривали ее как свой форпост на востоке Европы. Так вот даже тогда капиталистический Запад предал буржуазную Чехословакию и выдал ее с головой гитлеровскому фашизму. Почему же империализм, предавший буржуазную Чехословакию, вдруг сейчас выступает «защитником» социалистической Чехословакии?

Ответ может быть только один: изменился не империализм (он лишь меняет свою тактику в зависимости от обстановки), изменились в Чехословакии те, кто под маской «возрождения» социализма на самом деле выступает за возрождение капиталистического строя в Чехословакии, за включение ее в систему империалистического мира. Именно поэтому в их защиту выступает империалистическая реакция. Именно поэтому на их защиту мобилизован весь аппарат НАТО.

Когда империалисты называют выполнение интернационального долга социалистическими странами «интервенцией», на то они и империалисты. Но по меньшей мере странно такие же точно формулировки слышать из уст румынских или югославских руководителей. Разве им неизвестно, что Варшавский Договор был заключен не только в целях защиты национальных границ и территорий подписавших его государств? Он был заключен для защиты социализма в ответ на создание военно-агрессивного блока НАТО, открыто направленного против социалистических государств с целью противоборства коммунизму. И те, кто ныне пытается трактовать Варшавский Договор с узко националистических позиций («моя хата с краю»), содействует бешеной антикоммунистической кампании империалистов. Защита социализма в Чехословакии — это не только внутреннее де-

ло народа этой страны, но и проблема защиты позиций мирового социализма.

В связи с этим следует отметить, что совершенно правильный тезис о том, что каждая страна выбирает свой путь строительства социализма, некоторые настолько отрывают от общих для всех социалистических стран принципов, что объективно способствуют чехословацкой контрреволюции в ее стремлении отколоть Чехословакию от социалистического содружества. В оправдание такой позиции выдвигается тезис о том, что, как говорил Н. Чаушеску, «никто не может выступать советником и наставником, как и каким образом надо строить социализм». Но почему-то именно сторонники такого тезиса дают направо и налево советы Советскому Союзу, подвергая голословной критике его не только внешнюю, но и подчас внутреннюю политику. Именно на этом специализируется югославская печать. И в то же время в Белграде весьма чувствительны ко всякой критике в обратном направлении.

В высказываниях некоторых наших друзей сквозят упреки в адрес Советского Союза и других социалистических стран за то, что они ввели свои вооруженные силы в Чехословакию в защиту социализма, хотя в Чирне-над-Тиссой и Братиславе чехословацкие руководители заверяли, что они примут меры к обузданию антисоциалистических сил. Но в том-то и дело, что своего слова руководство КПЧ и правительство Чехословакии не сдержали, и контрреволюция развернула свою деятельность вовсю.

Пора уже понять, что империалисты ныне не всегда действуют с открытым забралом. Они идут на любую фальсификацию, не гнушаясь даже маскировкой под «защитников истинного социализма», «свободы и независимости малых народов» и даже «коммунистов». Особенно, если последние, как это наблюдается в Чехословакии, апеллируют к империалистам (чего, например, стоит обращение группы членов Национального собрания к парламентам всех стран, стало быть и к конгрессу США, выдавшему президенту карт-бланш в отношении эскалации разбойничьей войны против Вьетнама).

Что же на деле скрывается за вполне благозвучными словами раторов о так называемом «возрождении» в Чехословакии?

Иногда этот термин использовался без всякого пояснения, но чаще всего говорилось о «возрождении социализма». Поскольку он фигурировал в статьях и речах наряду с терминами «либерализация», «демократизация», можно считать, что речь по существу идет об одном и том же, точнее, о каких-то изменениях в социализме. Повторю, об изменениях, ибо если бы речь шла об исправлении ошибок или практических методов работы, то вряд ли стоило бы в таком случае употреблять столь многозначный термин, как «возрождение». Его самые рьяные сторонники, вроде писателя Яна Прохазки, говорили даже о «революции возрождения». Если для полного понимания существа термина «возрождение» нужно узнать, что же в Чехословакии собирались возрождать, то термин Яна Прохазки вызвал дополнительный вопрос:

против кого же направлена его «революция возрождения». И как бы ни уходили авторы этого термина от прямого ответа, он только один: такая «революция» направлена против социализма, против его основ.

Характерно, что очень многие сторонники «возрождения» его непременно условием считали фактическую ликвидацию руководящего положения коммунистической партии и введение в стране многопартийной системы, при которой коммунистическая партия заняла бы место в ряду других партий.

Сторонники «возрождения» считали неправомерной руководящую роль коммунистической партии с ее программой строительства социализма и настаивали на создании многих или нескольких партий, оппозиционных коммунистической партии.

Спрашивается, какую же политику будет проводить оппозиционная партия, если она придет к власти, отнесит коммунистическую партию, программа которой предусматривает строительство социализма? Если это будет та же политика, что и проводимая коммунистической партией, то зачем в таком случае огород городить. Не лучше ли, не целесообразнее ли, с точки зрения интересов социализма, общими силами исправить ошибки, улучшить методы руководства и продолжать строительство социализма под руководством партии коммунистов. Но «возродители» думали совершенно о другом.

Об этом не трудно догадаться, если учесть тоску сторонников «возрождения» по буржуазной демократии Масарика и Бенеша. Ведь не случайно этих буржуазных деятелей поднимают на щит, не случайно в их политике видят чуть ли не образец того, к чему должна привести «революция возрождения». Газета «Земедельские новости» договорилась до того, будто социалистическая демократия может удовлетворять только Россию, и особенно советские азиатские республики, поскольку в доктинском прошлом они вообще не знали демократии. Что же касается Чехословакии, то из высказываний этой газеты следовало, что она уже видела «верх» демократии при Масарике и Бенеше и поэтому нуждается не в социалистическом демократизме, а в некоем «демократическом социализме», который на поверку оказывается буржуазной демократией.

Почему в капиталистических странах с парламентарным режимом существует многопартийная система? Потому, что капиталистическое общество — общество антагонистических классов и партии в нем представляют интересы какого-либо класса в целом или той или иной части класса. И там только коммунистические партии последовательно борются против капитализма, все же остальные в той или иной степени открыто или стыдливо защищают капиталистическую систему.

Но чем могло быть оправдано введение многопартийной системы в Чехословакии по буржуазно-демократическому образцу, если ее руководящие деятели заверяли, что страна не отойдет от социализма, что социализм пустил такие глубокие корни, что об отказе от него не мо-

жет быть и речи? Ничем, если только сторонники «возрождения» не мыслят себе постепенный отход от социализма. Иначе постановка вопроса становится бессмысленной. Партии, не согласные с коммунистической партией, ее руководящей ролью, могут появиться только в такой социалистической стране, которую антисоциалистические элементы тянут назад, к буржуазно-демократической системе.

Сторонники «возрождения» могут возразить, что, поскольку в Чехословакии крупной капиталистической собственности нет, нет и опасности возрождения капиталистического строя. Развитие событий в Чехословакии доказало, что это не так. Просто антисоциалистические элементы вначале стремились создать политическую почву для буржуазного перерождения страны. Они уже фактически имели свободу печати, свободу собраний и организаций.

Получив «свободу печати», антисоциалистические элементы открыто заговорили о создании многопартийной системы по буржуазно-демократическому образцу, о конституционном обеспечении своих политических требований, о завоевании мест в Национальном собрании с тем, чтобы потом, придя к власти, единолично или в коалиции с перерожденцами провести в законодательном порядке и необходимые экономические мероприятия.

Все это надо учитывать, если помнить, что Чехословакия находится не в безвоздушном пространстве и что антисоциалистические элементы корнями своими уходят в капиталистическую почву Запада. Разве чехословацкие руководители не видели и не слышали, как пресса и деятели капиталистического Запада поднимали на щит все эти теории «возрождения», «либерализации» или «демократизации», видя в них удобные каналы для внедрения своего влияния? И к тому же сейчас существует такая удобная форма, как государственный капитализм, устраивающая и внутричехословацкие антисоциалистические элементы, и чехословацкую буржуазную эмиграцию за рубежом, и ее капиталистических покровителей на Западе.

Венцом превращения вчерашних сторонников «возрождения» в самых настоящих перерожденцев явилось подпольное собрание, выдающее себя за «чрезвычайный съезд КПЧ». Собрание втайне не только от народа страны, но и от членов коммунистической партии, это собрание поставило своей целью захват правыми ревизионистами руководства партии с тем, чтобы прикрыть коммунистическим названием ту перерожденческую, праворевизионистскую организацию, которая была порождена этим собранием. Да, именно порождена, поскольку она ничего общего не имеет с марксистско-ленинской партией. Достаточно напомнить, что в руководство организации выдвинуты такие законные сторонники «возрождения», как писатель Прохазка или председатель союза писателей Гольдштюккер, который в последнее время только и занимался тем, что охавал все, что было создано социализмом в Чехословакии за истекшие 20 лет, и попутно лил грязь на все социалистические страны. На руководящие ро-

ли вытаскиваются и те, кто до сих пор скрывался в тени и ждал подходящего момента, когда можно будет говорить в полный ревизионистский голос. К таким «резервистам» принадлежат и «исполняющий обязанности первого секретаря ЦК КПЧ» некий Вента Шилган.

Первым словом Шилгана явился призыв к «нейтрализации» Чехословакии, предусматривающей выход из организации Варшавского Договора. А ведь можно сказать, что под Заявлением коммунистических и рабочих партий социалистических стран, принятом в Братиславе, еще не высохли чернила, которыми были поставлены подписи представителей Коммунистической партии Чехословакии. В этом Заявлении, как все хорошо помнят, еще раз подчеркивалось особое значение Варшавского Договора и содержалось обязательство крепить политическое и военное сотрудничество в этой организации. И после этого адвокаты чехословацких перерожденцев в Югославии и Румынии превозносят святость подписей чехословацких руководителей и призывают другие социалистические страны спокойно созерцать, как перерожденцы тянут страну в лоно капиталистического мира. Нет уж, увольте! Последовательных борцов за социализм не смутит маскировка перерожденцев под «истинных социалистов». Подпольное собрание откидывает и этот фантомный листок, прикрывающий антисоциалистическую сущность группы, осмеливающейся утверждать, будто она уполномочена говорить от имени народа Чехословакии. Уж теперь-то им никто не поверит!

Все это говорится не для того, чтобы переубедить чехословацких контрреволюционеров, рядящихся в тогу «возрожденцев» социализма. Контрреволюционеры не переубеждают, а подавляют. Таков непреложный закон классовой борьбы. Мы проследили путь от «возрождения» к контрреволюции для того, чтобы показать всем честно заблуждающимся в Чехословакии и вне ее, к каким тонким, хитроумным методам прибегает империализм и его агентура для борьбы с социализмом.

При анализе сложившейся обстановки нельзя упускать из виду существенного различия в положении коммунистических партий в капиталистических и социалистических государствах. Для коммунистических партий в капиталистических странах временная потеря тех или иных позиций — это эпизод в перипетиях классовой борьбы, которая, естественно, не развивается по прямой линии. Для коммунистических партий в социалистических странах, где они занимают господствующее, руководящее положение, без чего немислимо строительство социалистического общества, потеря позиций равнозначна пуску классового врага в дом. Передовые силы капиталистических стран должны настораживать всякое совпадение их критики и выступлений классовых врагов в адрес социалистических стран, выполняющих свой интернациональный долг по защите социалистического строя в Чехословакии.

Подписывая одной рукой Заявление на Совещании коммунистических и рабочих партий в Братиславе, в котором говорится об общих для всех стран принципах строительства социализма, чехословацкие руководители другой рукой выводят рассуждения о том, что, дескать, в других социалистических странах плохо знают «психологию» народа Чехословакии, особенности исторического развития страны и поэтому им трудно понять, что СССР нуждается в своем собственном, «чехословацком социализме». Такая националистическая точка зрения находит

своих адвокатов в Румынии и Югославии.

Ну что ж, это не ново, и мир теперь хорошо разбирается в таких «национальных социализмах», которые на поверку оказываются самым настоящим национализмом в социалистической оболочке, поскольку социализм стал настолько популярным учением, что без социалистической маскировки национализм стал просто несъедобным. А там, где расцветает национализм, надо искать буржуазную идеологию. Она и находится в прославлении буржуазных деятелей Масарика и Бенеша, идеи которых, обернутые в социалистическую оболочку, преподносились чехословацкому народу под видом «возрождения социализма».

Нет, это не «возрождение» социализма, а откровенные попытки добиться его возрождения. Не трудно заметить, что навязывавшееся Чехословакии «возрождение» — сугубо направленное. Характерно, например, что сторонники «либерализации» и «демократизации», как это ни странно, либералы и демократы только в отношении тех, кто тянул Чехословакию в лагерь империализма. Тех же, кто с ними не согласен и проявлял беспокойство за судьбы социализма в Чехословакии, называли «консерваторами» и угрожали им репрессиями.

Столь же направленным оказывается и чешский национализм, или, как замаскировано его называют, «социализм чешского образца». Ян Прохазка, который говорил то, что некоторые лишь думали, разоткровенничался, заявив: «Мы (кто это «мы» — теперь хорошо известно. — В. К.) считаем, что миссией нашей страны является революция возрождения: мы хотим дать новое содержание старым представлениям и притягательную силу единственно возможной цели».

Если иметь в виду империалистическую политику «наведения мостов» на восток Европы, рассчитанную на «либерализацию» социалистических стран (как видим, термин «либерализация» не избрание Прохазки и не с ним), то станет ясным, что чехословацкие сторонники «революции возрождения» льют воду на мельницу империалистических кругов, создавая, как они на то надеются, «притягательную силу» для тех антисоциалистических элементов, которые зашли в других социалистических странах Восточной Европы. Так национализм на поверку оказывается не средством укрепления национальной независимости страны, а орудием в руках империалистической реакции для подрыва единства социалистических стран.

В обращении к гражданам Чехословацкой Социалистической Республики правительства Болгарии, Венгрии, ГДР, Польши и Советского Союза подчеркивают, что «попирая социалистические законы, контрреволюционные силы создали свои организации, готовясь к захвату власти. И все это прикрывалось демагогическими фразами о демократизации! Мы верим, что это не введет в заблуждение чехословацкий народ, преданный идеалам социалистической демократии. Подлинная свобода и демократия могут быть обеспечены только путем укрепления руководящей роли рабочего класса и его авангарда — Коммунистической партии Чехословакии». Именно с этой целью выполняют свой высший интернациональный долг братские социалистические страны, интересы которых полностью совпадают с интересами народа Чехословакии.

В. КУДРЯВЦЕВ.

«Известия».
Печатается в сокращении.

КОММУНИКЕ

23—26 августа 1968 года в Москве состоялись советско-чехословацкие переговоры, в которых участвовали: с советской стороны — Генеральный секретарь ЦК КПСС т. Л. И. Брежнев, Председатель Совета Министров СССР, член Политбюро ЦК КПСС т. А. Н. Косыгин, Председатель Президиума Верховного Совета СССР, член Политбюро ЦК КПСС т. Н. В. Подгорный, член Политбюро ЦК КПСС, Председатель Совета Министров РСФСР т. Г. И. Воронов, член Политбюро ЦК КПСС, секретарь ЦК КПСС т. А. П. Кириленко, член Политбюро ЦК КПСС, первый заместитель Председателя Совета Министров СССР т. Д. С. Полянский, член Политбюро ЦК КПСС, секретарь ЦК КПСС т. М. А. Сулов, член Политбюро ЦК КПСС, председатель ВЦСПС т. А. Н. Шелепин, член Политбюро ЦК КПСС, первый секретарь ЦК КП Украины т. П. Е. Шелест, секретарь ЦК КПСС т. К. Ф. Катусhev, секретарь ЦК КПСС т. Б. Н. Пономарев, министр обороны СССР т. А. А. Гречко, министр иностранных дел СССР т. А. А. Громыко;

с чехословацкой стороны — президент ЧССР т. Л. Свобода, первый секретарь ЦК КПЧ т. А. Дубчек, председатель Национального собрания ЧССР, член Президиума ЦК КПЧ т. И. Смирковский, председатель правительства ЧССР, член Президиума ЦК КПЧ т. О. Черник, член Президиума ЦК КПЧ, первый секретарь ЦК КПС т. В. Виляк, член Президиума ЦК КПЧ, заместитель председателя Словацкого национального совета т. Ф. Барбирек, член Президиума ЦК КПЧ т. Я. Пиллер, член Президиума ЦК КПЧ т. Э. Ринго, член Президиума ЦК КПЧ

т. И. Шпачек, член Президиума ЦК КПЧ т. О. Швестка, председатель Центральной контрольно-ревизионной комиссии КПЧ т. М. Якеш, кандидат в члены Президиума ЦК КПЧ, секретарь ЦК КПЧ т. И. Ленарт, кандидат в члены Президиума ЦК КПЧ т. Б. Шимон, заместитель председателя правительства ЧССР т. Г. Гусак, секретарь ЦК КПЧ т. А. Индра, секретарь ЦК КПЧ т. З. Млынарж, генерал-полковник, министр национальной обороны ЧССР т. М. Дзур, министр юстиции ЧССР т. Б. Кучера, посол ЧССР в СССР т. В. Коуцкий.

В ходе переговоров были в открытой товарищеской дискуссии обсуждены вопросы, связанные с современным развитием международной обстановки, активизацией происков империализма против социалистических стран, с положением в Чехословакии в последнее время и с временным вступлением на территорию ЧССР войск пяти социалистических стран.

Стороны выразили твердое обоюдное убеждение в том, что в нынешней обстановке главное состоит в осуществлении принятых в Черненнад-Тиссой совместных решений и сформулированных в Братиславе положений и принципов, а также в последовательном претворении в жизнь практических шагов, вытекающих из достигнутой в ходе переговоров договоренности.

Советская сторона заявила о своем понимании и поддержке позиции руководства КПЧ и ЧССР, которое намерено исходить из решений, принятых январским и майским пленумами ЦК КПЧ в целях совершенствования методов руководства обществом, развития социалистиче-

О СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИХ ПЕРЕГОВОРАХ

ской демократии и укрепления социалистического строя на базе марксизма-ленинизма.

Была достигнута договоренность о мероприятиях, целью которых является скорейшая нормализация положения в ЧССР. Чехословацкие руководители информировали о намеченных ими ближайших мероприятиях, принимаемых ими в этих целях.

С чехословацкой стороны было заявлено, что вся работа партийных и государственных органов во всех линиях воздействия будет направлена на обеспечение действенных мероприятий, служащих социалистической власти, руководящей роли рабочего класса и коммунистической партии, интересам развития и укрепления дружественных отношений с народами Советского Союза и всего социалистического содружества.

Советские руководители, выражая единодушное стремление народов СССР к дружбе и братству с народами социалистической Чехословакии, подтвердили готовность к самому широкому и искреннему сотрудничеству на основе взаимного уважения, равноправия, территориальной целостности, независимости и социалистической солидарности.

Войска союзных стран, временно вступившие на территорию Чехословакии, не будут вмешиваться во внутренние дела Чехословацкой Социалистической Республики. Была достигнута договоренность об условиях вывода этих войск с ее территории по мере нормализации обстановки в ЧССР.

Чехословацкая сторона информировала о том, что верховный главнокомандующий

чехословацкими вооруженными силами отдал им соответствующие приказы с целью недопущения инцидентов и конфликтов, могущих вызвать нарушение спокойствия и общественного порядка. Он дал также указание военному командованию ЧССР находиться в контакте с командованием союзных войск.

В связи с обсуждением в Совете Безопасности ООН так называемого вопроса о положении в Чехословакии представители ЧССР заявили о том, что чехословацкая сторона не обращалась с просьбой о постановке этого вопроса на рассмотрение Совета Безопасности и требует его снятия с повестки дня.

Руководители КПСС и руководители КПЧ подтвердили свою решимость неуклонно проводить на международной арене политику в интересах упрочения солидарности социалистического содружества, отстаивания дела мира и международной безопасности.

Советский Союз и Чехословакия, как и прежде, будут давать решительный отпор милитаристским, реваншистским и неонацистским силам, стремящимся пересмотреть итоги второй мировой войны, нарушить неприкосновенность существующих в Европе границ. Вновь подтверждена решимость неукоснительно выполнять все обязательства, взятые ими на себя по многосторонним и двусторонним договорам, заключенным между социалистическими государствами, крепить оборонную мощь социалистического содружества, повышать эффективность оборонительного Варшавского договора.

Переговоры проходили в обстановке откровенности, товарищества и дружбы.

ОБРАЩЕНИЕ К ГРАЖДДАНАМ ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Братья наши, чехи и словаки! К вам обращаются правительства Народной Республики Болгарии, Венгерской Народной Республики, Германской Демократической Республики, Польской Народной Республики, Союза Советских Социалистических Республик.

Отвечая на призыв о помощи, с которым обратились к нам верные делу социализма руководящие партийные и государственные деятели Чехословакии, мы дали указание своим вооруженным силам оказать рабочему классу, всему чехословацкому народу необходимую поддержку в защите его социалистических завоеваний, которым угрожают все более настоячивые посягательства внутренней и международной реакции.

Именно такие действия вытекают из коллективно принятого в Братиславе обязательства коммунистических и рабочих партий братских стран совместно поддерживать, укреплять и защищать социалистические завоевания каждого народа, давать отпор проискам империализма.

Поощряемые и поддерживаемые империалистами контр-

революционеры рвутся к власти. Захватив ведущие позиции в прессе, радио и телевидении, антисоциалистические силы шельмовали и оплеывали все, что было создано руками трудящихся чехов и словаков за двадцать лет борьбы за социализм.

Враги травили преданных социализму кадры, расшатывали основы законности и правопорядка, грубо отстраняли от участия в политической жизни страны сознательных рабочих и крестьян, преследовали честную интеллигенцию, не желавшую участвовать в антинародных действиях. Попирая социалистические законы, контрреволюционные силы создали свои организации, готовясь к захвату власти. И все это прикрывалось демагогическими фразами о демократизации! Мы верим, что это не введет в заблуждение чехословацкий народ, преданный идеалам социалистической демократии. Подлинная свобода и демократия могут быть обеспечены только путем укрепления руководящей роли рабочего класса и его авангарда — славной Коммунистической партии Чехословакии.

Именно к этой цели звал январский пленум ЦК КПЧ, который положил начало исправлению ошибок, допущенных в прошлом. Наши партии и народы поддержали справедливые стремления, направленные на укрепление и дальнейшее совершенствование социалистической демократии.

Однако в последние месяцы антисоциалистические силы, умело маскируясь, повели дело к расшатыванию основ социализма. Ряд лиц, проникших в государственное и партийное руководство Чехословакии, фактически прикрывали эти подрывные действия, помогая тем самым контрреволюции собрать свои силы для завершающего этапа борьбы за захват власти.

На советско-чехословацкой встрече в Черненнад-Тиссой и на Братиславском совещании коммунистических и рабочих партий представители Чехословакии заявляли о намерении стоять на страже интересов трудящихся и пресечь действия реакции, направленные на подрыв социализма. Они обещали крепить единство Чехословакии и братских социалистических стран.

Однако эти заверения и обязательства остались невыполненными, что еще более подбодрило антисоциалистические силы и их зарубежных покровителей на усиление враждебной деятельности. Враги готовились свергнуть страну в хаос, принести свободу и независимость родины в жертву своим корыстным эгоистическим целям.

Контрреволюционеры рассчитывали, что в сложной и острой международной обстановке, вызванной агрессивными действиями американского империализма и особенно активизацией реваншистских сил Западной Германии, им удастся вырвать Чехословакию из содружества социалистических государств. Но эти надежды тщетны. Социалистические государства обладают достаточной мощью, чтобы не дать в обиду братскую страну, защитить дело социализма.

Дорогие друзья! Сегодня на помощь к вам пришли братья по классу.

Они пришли к вам не для того, чтобы вмешиваться в ваши внутренние дела, а для того, чтобы вместе с вами дать отпор контрреволюции, отстоять дело социализма и устранить угрозу суверенитету, независимости и безопасности вашей отчизны.

Войска братских союзных стран пришли к вам, чтобы никто не мог отнять у вас свободу, завоеванную в нашей совместной борьбе с фашизмом, чтобы никто не мог помешать вам двигаться вперед по светлему пути социализма. Эти войска покинут вашу территорию после устранения угрозы свободе и независимости Чехословакии.

Мы верим — единство и сплоченность братских народов социалистического содружества восторжествуют над происками врагов.

Да здравствует социалистическая Чехословакия!

Да здравствует дружба и братство народов социалистических стран!

Совет Министров
Народной
Республики
Болгарии

Совет Министров
Венгерской
Народной
Республики

Совет Министров
Германской
Демократической
Республики

Совет Министров
Польской
Народной
Республики

Совет Министров
Союза Советских
Социалистических
Республик

ЧЕМУ ВЕРЮ И ЧЕМУ НЕ ВЕРЮ

То, как в моей стране в эти дни освещают события в Чехословакии, представляется британскому социалисту беспрецедентным. С 1930 года ни одно событие не занимало столько места на газетных страницах и в телевизионных программах; никогда еще британская пресса не была столь единодушна в осуждении и критике Советского Союза и других стран Варшавского Договора, войска которых пересекли чехословацкую границу. Об этом говорится и пишется так много, что приходится протирать глаза, чтобы удостовериться в том, что это не кошмарный сон, а верх лицемерия, цинизма и лжи.

Я живу в том мире, где страдает Греция, где каждый день рвутся американские бомбы и пылают напалм во Вьетнаме, где совершается

агрессия на Ближнем Востоке. Я живу в том мире, где народы Африки и Южной Америки вынуждены бороться против империализма, который угнетал их и держал в нищете на протяжении многих десятилетий и сейчас угрожает их свободе.

Я живу в том мире, где повсеместно и ежедневно социалистов убивают, пытаются и бросают в тюрьмы. Таков этот западный мир.

Поэтому я, как социалист, очень остро чувствую, кто мой враг, а кто — союзник. И именно поэтому я не считаю своими союзниками английские газеты и телевизионные компании, для которых социализм — и даже само слово «социализм» — является враждебным.

Я не считаю своими союзниками тех политиков, которые в свое время продали

Чехословакию («демократическую» капиталистическую Чехословакию) Гитлеру и назвали этот акт «спасительным».

Я не считаю своими союзниками политиков Англии, Австрии, Америки и других стран, которые поддерживают агрессию США во Вьетнаме.

Я не считаю своими союзниками тех писателей и журналистов, которые полагают, что их личная «свобода», их собственные права гораздо важнее, чем борьба народов всего мира за построение нового общества, в котором будет положен конец голоду, эксплуатации и невежеству.

И тем не менее именно эти люди на Западе претендуют на то, что они являются друзьями и защитниками Чехословакии. Я не верю им.

Я не верю лондонской

«Тайме», когда она выступает от имени коммунистов.

Я не верю британскому представителю в ООН, когда он хвалит коммунистов. И когда чехословацкие, польские, украинские, литовские и другие антинародные эмигрантские организации в Англии, которые клеветали на социалистическую систему в течение последних 30 лет, организуют демонстрации в защиту «чехословацкой демократии», — я не верю им!

Я не верю «восточным экспертам» Би-би-си, которые пытались подорвать социалистический строй в Чехословакии на протяжении двух десятилетий, а сейчас на свой лад истолковывают то, что происходит в Чехословакии.

Я огорчен тем, что потерял некоторых друзей, которые невольно стали на сторону самых старых врагов рабоче-

го класса. Я продолжаю верить в народы Вьетнама, Греции, Африки и Азии. Я верю в народы Чехословакии и Советского Союза. Я ни на минуту не сомневаюсь в том, что весь тот туман, которым застилала нам глаза в течение недели пропаганда империалистов, рассеется, потому что здравомыслящие люди в Чехословакии найдут общий язык со своими подлинными социалистическими союзниками.

Я твердо верю в идеалы и характер социалистического общества, и то, что случилось на прошлой неделе (особенно в том виде, как это преподносится на Западе), не может поколебать моей веры.

Джеймс ОЛДРИДЖ.
Английский писатель.
(АПН).

г. Лондон.

ВЯЛІКАЕ С В Я Т А ЭСТРАДЫ

Па дарогах Беларусі пралеглі маршруты Усесаюзнага фестывалю эстраднага мастацтва, прысвечанага 50-годдзю БССР і Кампартыі рэспублікі. З усіх канцоў нашай Радзімы з'ехаліся майстры эстрады ў Беларусь, дзе гэты від мастацтва вельмі папулярны. Таму задоўга да адкрыцця фестывалю білеты на канцэрты былі прададзены.

Вялікае свята эстрады пачалося ў канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Праграма, якой беларускія артысты адкрылі канцэрт, была цікавай і разнастайнай. У выкананні Аскольда Сухіна, лаўрэата міжнародных конкурсаў, праніжана прагучала эпічная песня беларускага кампазітара Н. Сакалоўскага «Нёман».

Шырока вядома ў нас у рэспубліцы і за яе межамі імя спявачкі Нэллі Багуслаўскай. Яна парадавала слухачоў песняй «Дамой» з вакальнага цыкла Я. Глебава.

З вялікім поспехам выступа-

лі беларускія музыканты. Інструментальны ансамбль «Арбіта-67» пад кіраўніцтвам І. Капланава выдатна выканаў беларускую народную песню «Лянок» (апрацоўка І. Капланава).

На змену беларусам выходзяць юнакі і дзяўчаты ў нацыянальных эстонскіх касцюмах. Гэта папулярны эстонскі ансамбль «Лайне». Эстонскія артысты паказалі своеасаблівую эстрадную праграму.

Эстрада і канферанс — паняцці непадзельныя. З яркімі, вясёлымі інтэрмедзіямі, куплетамі, фельетонамі выступіў у першым аддзяленні заслужаны артыст Бурацкай АССР Барыс Бруноў, а ў другім аддзяленні яго змяніў беларускі калега заслужаны артыст БССР Рыгор Дзіздзенка.

Людзі розных узростаў ведаюць і любяць старэйшую эстрадную спявачку народную артыстку Расійскай Федэрацыі Клаўдзію Шулэжэнка. Яе выступленне і на гэты раз не пакінула нікога раўнадушным.

У шматлікіх канцэртах фестывалю эстраднага мастацтва прынялі ўдзел малдаўскі джаз-аркестр «Букурыйя», аркестр эстрады Азербайджана, вакальна-эстрадны ансамбль Кіеўскай філармоніі «Мрыя» і туркменская эстрадная група «Прывітанне з Ашхабада». З велізарным поспехам выступаў вядомы выканаўца танцаў народаў свету Махмуд Эсамбаев.

Маршруты фестывалю эстрады прайшлі па ўсіх абласных і раённых цэнтрах рэспублікі. Беларусь ператварылася на дзесьць дзён у велізарную эстраду, на якой гучалі музыка і песні народаў Саветскай краіны і нашых зарубажных сяброў.

М. РУБІНШТЭЙН.

НА ЗДЫМКАХ: справа — эстонскі ансамбль «Лайне», злева — дыпламантка Усесаюзнага конкурсу саветскай песні, салістка Белдзяржфілармоніі Н. БАГУСЛАўСКАЯ і заслужаны артыст Армянскай ССР ілюзіяніст А. АКАПЯН.

ЗАМЕЖНЫ ГУМАР

Лакей да гаспадыні старога англійскага замка:

— Шаноўная ледзі, у бібліятэцы злодзей!

— Так? А што ён чытае?

Амерыканка да мужа:

— Бацька сказаў, што калі так і далей будзеш сябе паводзіць, ён патрабуе вярнуць усё, што даў у дзень нашага шлюбу.

— Нічога не зробіш, прыдзеца вярнуць. З усяго та-

го ў мяне засталася толькі ты.

Пациент да зубнога ўрача:

— Гэтыя зубы, што вы мне ўставілі, прычыняюць мне боль.

— Цудоўна! Гэта яўны доказ таго, што штучныя зубы выдатна імітуюць сапраўдныя.

Дворнік да жыхара дома:

— Кожную суботу вы вяртаецеся дамоў усё пазней і пазней. Спачатку вы прыходзілі каля 2 гадзін уначы, а цяпер з'яўляецеся ўжо амаль раніцай. Змянілі рэстаран ці што?

— Не, толькі дарога стала даўжэйшай.

— Чаму?

— Таму што пашырылі вуліцу.

Настайнік музыкі да вучня:

— Папярэджваю, калі не будзеш паводзіць сябе лепш, скажу тваім бацькам, што ў цябе ёсць талент!

Пытанні анкеты, разасланай адным з касцёлаў новай Англіі: 1. На якой адлегласці ад твайго дома знаходзіцца касцёл? 2. Колькі часу траціш на дарогу ў касцёл? Вось якія адказы былі змешчаны ў адной з анкет:

1. На адлегласці квартала.

2. Каля трох месяцаў.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.